

Tjänsteställe/handläggare

Kommunstyrelseförvaltningen
Yvonne Persson
E-post: Yvonne.A.Persson@nynashamn.se
Tel: 08-520 684 22

Beslutsinstans
Kommunstyrelsen

Svar på remiss SOU 2024:18 Nya regler om cybersäkerhet

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens förslag till svar på remiss av delbetänkandet SOU 2024:18 Nya regler om cybersäkerhet, och överlämnar det till regeringskansliet, försvarsdepartementet.

Sammanfattning

Nynäshamns kommun har fått möjlighet att yttra sig över delbetänkandet SOU 2024:18 Nya regler om cybersäkerhet. Av missivet till remissen framgår att yttrandet ska ha inkommit till försvarsdepartementet senast den 28 maj 2024. Kommunen har dock beviljats anstånd med att inkomma med remissyttrandet till och med den 30 maj 2024.

Sammanfattningsvis vill kommunen framföra nedanstående synpunkter på förslaget:

- Kommunen bedömer att både personal och ekonomiska resurser kommer behöva tas i anspråk för att genomföra anpassningar efter de nya lagkraven. Kommunen anser därför att finansieringsprincipen ska tillämpas och att kommunen därmed ska beviljas extra anslag för att vidta åtgärder med anledning av lagen.
- För att undvika dubbelarbete och för att minska risken för att flera tillsynsmyndigheter genomför tillsyn över samma verksamhet inom kommunen samtidigt, önskar kommunen att lagstiftaren ger en statlig myndighet, föreslagvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, i uppdrag att tydligare samordna tillsynsmyndigheternas arbete med tillsyn enligt lagen.
- För att minska risken för regelkonflikter och för att kommunen inte ska behöva bedöma vilka föreskrifter som ska tillämpas vid motstridiga regleringar anser kommunen att lagstiftaren ger MSB ett tydligare uppdrag att ansvara för att samordna tillsynsmyndigheternas arbete med framtagande av föreskrifter för sektorsspecifik verksamhet.
- För att säkerställa en likvärdig utbildning och kompetensnivå hos samtliga 290 kommuner föreslår kommunen att MSB får i uppdrag att ta fram ett gemensamt utbildningsmaterial till alla kommuner och regioner. Då kommunens nämnder har ansvar för den information och de system som nämnden behandlar med anledning av sitt uppdrag från fullmäktige bör kravet på utbildning om riskhanteringsåtgärder även omfatta kommunernas nämnder och inte enbart kommunstyrelsen.

Ärendet

Den 14 december 2022 antog Europaparlamentet ett nytt EU-direktiv, det så kallade NIS2-direktivet. NIS2-direktivet planeras att införlivas genom den kommande lagen om cybersäkerhet (nedan kallad cybersäkerhetslagen) som förväntas träda ikraft den 1 januari 2025.

Syftet med direktivet är att stärka upp samhällets beredskap mot IT-hot som riktas mot ett antal samhällskritiska sektorer beroende av digitala nätverk, produkter eller system. Utöver tekniska anpassningar i kommunens IT-system behöver kommunen även vidta vissa organisatoriska åtgärder för att leva upp till lagens krav. Detta innebär bland annat krav på ett systematiskt arbete kring

informationssäkerhet med uppföljningar, incidentanmälningar, utbildning av ledning och personal med mera. För de organisationer som inte lever upp till lagkraven kan tillsynsmyndigheterna utdöma sanktionsavgifter och andra typer av förelägganden mot kommunen.

Den 6 mars 2024 inkom en remiss från försvarsdepartementet till Nynäshamns kommun gällande delbetänkandet SOU 2024:18 Nya regler om cybersäkerhet. Av missivet till remissen framgår att remissvaren ska ha kommit in till Försvarsdepartementet senast den 28 maj 2024. Kommunen har dock beviljats anstånd med att inkomma med remissyttrandet till den 30 maj 2024.¹

Nynäshamns kommuns synpunkter på förslaget

1. Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Av utredningen framgår att utredaren föreslår att de offentliga verksamhetsutövarna, såsom kommunen, ska finansiera de kostnader som uppstår vid arbete med anpassningar till den nya lagen inom befintlig ram.

Skälet till förslaget är att utredaren anser att det är rimligt att offentliga verksamhetsutövare vidtar grundläggande säkerhetsåtgärder. Utredaren anser även att kommunen kommer erhålla stöd i sina anpassningar genom de förslag som föreslås i utredningen.

Nynäshamns kommun håller med utredaren om att kommunen, oavsett de krav som fastställs i cybersäkerhetslagen, har ett ansvar för att vidta åtgärder för att skydda nätverks- och informationssystem. Kommunen har redan ett pågående arbete med informationssäkerhet. Av kommunens informationssäkerhetspolicy går att utläsa att Nynäshamns kommuns hantering av information ska tillgodose verksamhetsmässiga och rättsliga krav på konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet och spårbarhet. Det anges vidare att kommunen ska bedriva ett systematiskt arbete med informationssäkerhet baserat på standarder och formulerade principer för att uppnå de uppställda kraven. Dessa krav omfattar hela den kommunala organisationens informationssäkerhetsarbete.

Enligt kommunens uppfattning kommer dock kommunen behöva vidta ytterligare anpassningar för att leva upp till de krav som ställs i det aktuella lagförslaget.

Exempel på sådana större förändringar som föreslås är:

1. De som omfattas av direktivet ska klassificeras antingen som väsentliga eller viktiga utifrån betydelse och storlek. Medlemsstaterna ska upprätta en förteckning, som uppdateras regelbundet. Underlag för förteckningen ska lämnas av verksamhetsutövarna till behöriga myndigheter, som i sin tur ska underrätta kommissionen. Medlemsländerna får alternativt inrätta ett system för självregistrering.

Kommunen har idag ingen utsedd funktion som kan anses ansvara för en sådan arbetsuppgift. Kommunen tolkar även förslaget som att kommunen ska anmäla varje sektorsspecifik verksamhet som kommunen bedriver för registrering till olika tillsynsmyndigheter. Detta innebär att flera funktioner inom de olika kommunala förvaltningarna kommer att belastas med uppgiften. För att tillgodose kravet behöver en ytterligare resurs tillsättas alternativt behöver arbetsuppgiften tillföras på befintliga resurser i en redan effektiviserad verksamhet.

2. Kommunen ska enligt förslaget vidta riskhanteringsåtgärder för att stärka upp sin cybersäkerhet i enlighet med lagförslaget. I riskhanteringsåtgärder innefattas utbildning om riskhantering och ett systematiskt och riskbaserat informationsarbete. Av förslaget preciseras inte omfattningen av det krav som kommer att ställas på kommunen gällande

¹ Se Svar på begäran om anstånd den 17 maj 2024 KS/2024/0138/169 -4.

exempelvis utbildning av kommunstyrelsen och anställda. Av förslaget anges enbart att omfattningen kommer att presenteras i föreskrifter. Oavsett omfattning bedöms dock att utbildningskravet kommer att innebära en ytterligare kostnad för kommunen och det är oklart om kommunen kommer kunna genomföra arbetsuppgiften med befintliga resurser.

3. När det gäller incidentrapporteringen ska kommunen meddela MSB en "varning" inom 24 timmar från och med att incidenten upptäcktes av kommunen. Incidentanmälan ska sedan göras inom 72 timmar (likt incidentrapportering enligt GDPR) och en slutgiltig rapport ska tas fram inom en månad. För att tillmötesgå kravet kommer kommunens förvaltningar behöva ha en resurs i beredskap under helgen som kan ansvara för att vid behov genomföra en "varning" till MSB, vilket kommer innebära en ytterligare väsentlig kostnad för kommunen. För att sedan genomföra en bedömning kring incidentens omfattning med mera inför den slutrapport som ska överlämnas till MSB inom en månad från den dag som incidenten upptäcktes, kan kommunen behöva ta hjälp av kommunens leverantörer om att bistå kommunen vid en sådan utredning. Även detta kommer dock leda till en ytterligare kostnad för kommunen.

Finansieringsprincipen

Enligt den så kallade finansieringsprincipen ska kommunen inte behöva höja skatten eller prioritera om sin verksamhet för att finansiera nya statliga uppgifter. Det innebär att inga nya obligatoriska uppgifter från staten får införas utan medföljande finansiering till kommuner och regionen. Finansieringsprincipen är godkänd av riksdagen (prop. 1993/94:150, bilaga 7) och tillämpas sedan 1993. Den är dock formellt ingen lag. Eftersom att det aktuella lagförslaget innebär att kommunen kommer att åsamkats kostnader för att anpassa sig till de nya arbetsuppgifterna som förslås i lagen, anser Nynäshamns kommun att förslaget om att kommunerna ska bekosta åtgärderna inom befintlig ram strider mot finansieringsprincipen.

2. Samordning vid registrering och tillsyn

Av 2 kap 2 § förslag till cybersäkerhetslag framgår att verksamhetsutövare, i en anmälan till tillsynsmyndigheten, ska lämna uppgift om identitet, kontaktuppgift, IP-adressintervall, verksamhet och uppgift om i vilka länder verksamheten bedrivs.

Utifrån det aktuella förslaget kommer kommunen ha ett flertal myndigheter som ska utöva tillsyn över kommunens efterlevnad av lagen. För att förhindra att kommunen av misstag inte registrerar sin verksamhet hos rätt myndighet anser Nynäshamns kommun att det vore bra om det upprättades en gemensam rapporteringskanal för kommunen för både incidenter och för registreringar. Förslagsvis skulle MSB kunna ha ett samordnande uppdrag som mottagare av registreringarna. MSB skulle sedan kunna fördela informationen vidare till rätt tillsynsmyndighet. För att underlätta registreringen skulle ett annat alternativ även kunna vara att tillsynsmyndigheterna får ansvara för att skicka ut formulär till kommunerna som kommunerna får svara på för att genomföra sin registrering.

För att undvika problematiken med att flera tillsynsmyndigheter har ansvar för kommunens verksamheter enligt cybersäkerhetslagen anser Nynäshamns kommun vidare att MSB ansvarar för att samordna tillsynsmyndigheterna när en tillsyn över kommunerna ska bli aktuell. Detta för att minimera risken för att flera tillsynsmyndigheter utövar tillsyn över kommunens verksamhet för samma sak.

3. Samordning vid meddelandet av föreskrifter

Enligt utredarens förslag får tillsynsmyndigheten inom sitt tillsynsområde meddela föreskrifter om riskhanteringsåtgärder, systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete samt utbildning. MSB ska ges tillfälle att yttra sig.

Utredaren motiverar förslaget bland annat genom att det är tillsynsmyndigheterna som har kunskap om eventuella sektorsspecifika förutsättningar som behöver beaktas i föreskrifter om riskhanteringsåtgärder. Utredningen ser också en fördel med att så långt som möjligt hålla samman normgivning och tillsyn. Även om det finns fördelar med att centralisera föreskrifträtten till en myndighet anför utredaren vidare att det är utredningens sammantagna bedömning att det inte vore ändamålsenligt att centralisera föreskrifträtten från tillsynsmyndig.

Trots utredarens motivering anser kommunen att det kan finnas risk för att nuvarande förslag, om att varje sektorsspecifik tillsynsmyndighet har möjlighet att utfärda föreskrifter över sin respektive sektor, kan leda till regelkonflikter. Detta kan innebära att kommunens verksamheter ska tillämpa föreskrifter från flera tillsynsmyndigheter för samma verksamhet. Risk finns då för att kommunen själv kommer behöva göra bedömningar kring vilka föreskrifter som ska tillämpas om de uppställer motstridiga krav. Nynäshamns kommun önskar därför att lagstiftaren uppställer en tydligare samordning till MSB när det gäller tillsynsmyndigheterna möjlighet att utfärda föreskrifter.

4. Samordning vid utbildning

Av utredningens förslag framgår att kommunen ska vidta riskhanteringsåtgärder i form av bland annat utbildningar av kommunstyrelsen samt anställda. Brist på genomförande av utbildning kan även leda till utdömande av sanktioner från ansvarig tillsynsmyndighet.

Utifrån det aktuella förslaget är det svårt för kommunen att bedöma vilka resurser kommunen behöver avsätta för att leva upp till de aktuella kraven på utbildning. Det är därför svårt att uppskatta om utbildningen kommer att kunna genomföras i befintlig regi eller om ytterligare resurser behöver tillsättas för att genomföra de aktuella utbildningarna.

För att underlätta för kommunerna och för att samtliga 290 kommuner ska få likvärdig utbildning önskar Nynäshamns kommun att lagstiftaren ger ett tydligt uppdrag, till exempelvis MSB, att utforma ett nationellt utbildningsmaterial som är anpassat till kommuner och regioner som kommunen kan använda vid genomförandet av utbildningen. Vägledning kan tas från det utbildningsmaterial som valmyndigheten har fram till kommunerna för utbildning av röstmottagare vid genomförande av val.

Slutligen vill kommunen framföra att om kravet på utbildning om riskhanteringsåtgärder enligt 3 kap 3 § förslag till cybersäkerhetslag, ska gälla för kommunstyrelsen med dess ledamöter, bör samma krav även gälla för övriga nämnder inom kommunen. Varje nämnd ansvarar för olika sektorer och har även ett eget ansvar, samt ett personuppgiftsansvar enligt GDPR, för den information och de system som hanteras av nämnden utifrån det uppdrag som nämnden delegerats från kommunfullmäktige. Kommunen anser därför inte att det vore ändamålsenligt att enbart ställa krav på att kommunstyrelsens ledamöter ska genomgå den utbildning om riskhanteringsåtgärder som föreslås i utredningen.

Förvaltningens bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen antar förvaltningens förslag till svar på remiss av delbetänkandet SOU 2024:18 Nya regler om cybersäkerhet, och överlämnar det till regeringskansliet, försvarsdepartementet.

Carina Lundberg Uudelepp
kommundirektör

Yvonne Persson
kommunjurist

Beslutsunderlag

Delbetänkandet Nya regler kring cybersäkerhet (SOU 2024:18)
Tjänsteutlåtande KS/2024/0138/169-2

Skickas till
Försvarsdepartementet
Fo.remissvar@regeringskansliet.se
Visnja.raguz@regeringskansliet.se
Akten